

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

• F O R R E L I G I O N O G K U L T U R •



75. ÅRGANG

23. MARS 1963

A V I N N H O L D E T :
«TØVÆRET» (LEDER) - MELLOM MOSKVA OG ROMA -
BISKOPEN - MIDDELALDERENS NORSKE PRESTER - BLIKK
PÅ TIDEN - MENNESKE OG KRISTEN - LITTERATUR

NR

6

NESTE NUMMER UTKOMMER 6. APRIL 1963

GRAMMOFONPLATER

Lær på forhånd påskens vakre gudstjenester å kjenne ved hjelp av disse meget gode innspillinger:

Palmesøndag og skjærtorsdag i benediktinerklosteret Ligugé, Frankrike, 2 30 cm. plater à kr. 30.—
 Påskedag i benediktinerklosteret Beuron, T. land » 44.—
 Langfredag eller byzantinsk ritus, 25 cm. » 20.—

FOLKEMUSIKK fra en rekke land nylig ankommet!
 ST. OLAV BOKHANDEL, Akersv. 5, Oslo. Tlf. 42 31 70
 Åpent til kl. 16, lørdager til kl. 14.

FRANCISKUS-SENTRUM, BERGEN



V. Torvgt. 9.
 Tlf. 30 416.

Katolsk opplysnings-
 og lesesentrum.

Åpent hverdager
 kl. 10—13, 16—20.
 Lørdag kl. 10—12.30.



FYRINGSOLJE

brukes av

St. Olavs kirke	} Oslo
Bispegården	
Vor Frue Hosp. Nerveavd.	
St. Dominikus kirke	
Lunden Kloster	} Arendal
St. Elisabethsøstrenes Pleiehjem	
Sta. Katarinahjemmet	} Bergen
St. Franciskus Kirke	
St. Franciskus Hosp.	
St. Pauls Kirke	
Vår Frue Kirke	} Hønefoss
Marias Minde	
St. Franciskusøstre- nes Moderhus	} Lillestrøm
Øyenklinikken	
St. Josephs Hosp., Drammen	} Tromsø
St. Torfinns Klinik, Hamar	
St. Elisabeth Inst.	} Hammerfest
St. Mikael's Kirke	
St. Mikael's Prestegård	} Hønefoss
St. Theresia kirke	
St. Franciskus Hosp.	} Lillestrøm
St. Magnus Kirke	
St. Magnus presteg.	} Tromsø
St. Elisabeth Hosp.	
Vår Frue Kirke	} Trondheim
Bispegården	
St. Olavs Kirke, Bispegården	} Tønsberg
St. Olavs kirke	
St. Olavs Prestegård	
St. Olavs Klinik	

Ved bestilling av olje:
 Oslo 68 34 60 - Service 41 79 80

FASTEPREKENER

ST. OLAVS KIRKE, Oslo:
 Hver søndag kl. 19 i fasteliden ved
 pater J. Boekema.

ST. HALLVARD KIRKE, Oslo, ved sogne-
 prest p. Albert Castricum, O.F.M.:
 Søndag 24. mars: «Og dette bud har
 vi fra Gud: at den som elsker Gud,
 må også elske sin bror.» 1. Joh. 4, 21.
 Søndag 31. mars: «På det skal alle
 erkjenne at dere er mine disipler, at
 dere har kjærlighet til hverandre.»
 Joh. 13, 35.

MARIAKONGREGASJONEN, OSLO

Onsdag 3. april: Andakt i St. Josephs
 Kapell kl. 19.30.
 Deretter samvær i foreningslokalet.
 Stor varedemonstrasjon.

St. Hallvard Kameratklubb

har møte hver torsdag kl. 19.30 i Urte-
 gt. 29, Oslo. Tlf. 68 08 68.

FRANCISKUSHJELPEN, OSLO

Urtegt. 29 II, tlf. 68 08 68.
 Kontortid 12—13 hver dag
 unntatt lørdag.

LEGMANNSRÅDET OSLO KATOLSKE BISPEDØMME

Kontortid hver onsdag kl. 18—20 i
 Akersv. 5, 1. etg. Tlf. 41 04 41.

OSLO KATOLSKE MENIGHETSPLEIE

Kontortid hver onsdag kl. 11—13.
 Akersv. 5, Oslo.

LITURGISK KALENDER

SØNDAG 24. MARS (4. s. i Fasten —
 Lætare): Ep. Gal. 4, 22—31. Ev. Johs.
 6, 1—15. Mandag: Maria Budskapsdag.
 De øvrige ukedager: Ferialdager.

SØNDAG 31. MARS (Pasjonsøndag):
 Ep. Hebr. 9, 11—15. Ev. Johs. 8, 46—
 59. Samtlige ukedager: Ferialdager.

SØNDAG 7. APRIL (Palmesøndag): Ep.
 Filipp. 2, 5—11. Ev. Lidelseshistorien
 ifølge Mattheus.

GUDSTJENESTER PÅ SØN- OG HELLIGDAGER

OSLO KATOLSKE BISPEDØMME:	Stille- messe	Høy- messe
OSLO: St. Olavs kirke,	7.00	11.00
Akersveien 5. Biskopen og prestegården	9.00	
42 52 87. Sogneprestkontoret 41 41 61	9.45 m.eng. pr.	
St. Hallvards kirke, Fransiskanerne,	8.30	11.00
Urtegt. 29, tlf. 68 08 68	19.00	
St. Dominikus kirke, Dominikanerne,	8.15-9-	10.00
Neuberggt. 15, tlf. 55 07 71	11.30	
Vår Frue Villas kapell, Montebello,	—	8.30
Ullernchausséen 52, tlf. 55 81 21		
Grefsen kapell, Gladsvei 23, tlf. 212355	—	9.30
Lunden kloster, Trondheimsv. 309,	—	9.00
tlf. 21 25 87		
ARENDAL: St. Franciskus kirke,	8.00	10.45
Tyholmen, tlf. 2209		
BERGEN: St. Pauls kirke,	8.00	10.30
Christiesgt. 16, tlf. 15 410	9.00	
Vår Frue kirke, Helleveien	—	9.30
DRAMMEN: St. Laurentius kirke,	8.30	10.30
Cappelensgt. 1, tlf. 83 20 19		
FREDRIKSTAD: St. Birgitta kirke,	8.30	10.45
Kongensgt. 9, tlf. 1438		
HALDEN, St. Peters kirke,	8.00	10.45
Kristian V.s pl. 1, tlf. 1168		
HAMAR: St. Torfinns kirke,	8.30	11.00
Torvgaten 113, tlf. 23 751		
HAUGESUND: St. Josefs kirke,	8.30	11.00
Haraldsgt. 21, tlf. 3195		
HØNEFOSS: St. Theresia kirke,	8.00	10.30
Vesterngt. 5, tlf. 266		
KRISTIANSAND S.: St. Ansgars kirke,	8.00	10.30
Kirkegaten 3, tlf. 24 225		
LILLEHAMMER: Mariakapellet,	—	10.00
Weidemannsgt. 3, tlf. 52 550		
LILLESTRØM: St. Magnus kirke,	8.30	11.15
Romeriksgt. 1, tlf. 71 28 85		
MOSS: St. Mikael's kapell, Ryggeveien 24	—	11.00
PORSGRUNN: Vår Frue kirke,	7.45	10.45
Sverresgt. 26, tlf. 50 793		
STABEKK: Maria Kirke,	8.30	10.30
Nyveien 17, tlf. 53 77 35		
STAVANGER: St. Svithun kirke,	8.00	10.30
Dronningensgt. 8, tlf. 25 534		
SYLLING: St. Hallvards kapell,	—	—
tlf. 84 90 28 (Drammen)		
TØNSBERG: St. Olavs kirke,		10.45
Sandefjordgt. 1, tlf. 11 949		
St. Olavs kapell	8.00	
TRONDHEIM APOSTOLISKE VIKARIAT:		
TRONDHEIM: St. Olavs kirke,	8.30	11.00
Prinsensgt. 2a2. Biskopen og prestegården tlf. 21 221	19.00	
St. Elisabeth Hospitals kapell,	6.15	—
Ila, tlf. 20 221		
KRISTIANSUND N.: St. Eysteins kirke,	8.00	11.00
Flintegaten 5, tlf. 2779		
MOLDE: St. Sunniva kirke,	8.30	11.00
Parkveien 23, tlf. 1100		
ÅLESUND: Vår Frue kirke, tlf. 7558		11.00
Mariabeimen, Nørve, tlf. 7184	8.30	
DET APOSTOLISKE VIKARIAT FOR NORD-NORGE:		
TROMSØ: Vår Frue kirke, Storgaten 94.	8.15	10.30
Biskopen og prestegården tlf. 3604		
St. Elisabeth hospital,	6.20	—
Mellomveien 15, tlf. 2101		
BODØ: St. Eysteins kirke,	8.15	10.30
Hernesveien 22, tlf. 21 783		
HAMMERFEST: St. Elisabeth Inst.	8.00	
St. Mikael's kirke, Strandgt., tlf. 1392		10.30
HARSTAD: St. Sunniva kirke,	8.00	10.30
Skolegt. 4, tlf. 1205		

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Redaksjon: Pater Hallvard Rieber-Mohn O.P., pater Erik Gannes O.P.
Redaksjonens adresse: Neuberggaten 15, Oslo NV.

Ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo.

Kontortid: 9—16. Lørdag: 9—14. - Tlf. 42 31 70.

Boligtelefoner: Redaksjonen 55 07 71.

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene). Kr. 20 pr. år -
Kr. 10 pr. ½ år. Utlandet kr. 24.

Annonser: 10 dager før utg.dagen
(se nederst på omslagssiden). 24
nummer årlig. - Postgiro 153 21

„TØVÆRET“

Ånnet steds i dette nummer av «St. Olav» omtaler vi nærmere de merkelige og megetsigende tegn på en viss avspenning i det uforsonlige forholdet mellom de kommunistiske regjeringer bak jernteppet og Vatikanet. De er så visst ikke lette å tolke. Den oppsamlede sum av terror og forfølgelse, de talløse fengslede og drepte kristne i Øst-Europa, fra den russiske revolusjon i 1917 til i dag, innebærer en så overveldende anklage og skyld, at en vanskelig skjønner hvori tilnærmelsen kan bestå. Ikke desto mindre er det et faktum at den i disse dager tegner seg som en konkret mulighet.

Hva nå motivene måtte være østpå, og dem veier nok Vatikanet for hva de er verd, så kan en forstå at de 12% av verdens katolikker som i dag frister mer eller mindre onde kår bak jernteppet ligger pave Johannes XXIII meget tungt på hjertet, og at enhver virkelig lettelse av den byrde de må bære for sin tros skyld, rettferdiggjør en samtale med deres faktiske sivile øvrighet. Så meget — hverken mer eller mindre — er det visst virkelighetsnært å legge i «tøværet» mellom Kreml og Rom når dette skrives.

Det er såvisst ikke få av pave Johannes' mange forgjengere i embedet som har måttet sette seg ned med nokså blodtørstige herrer og søke en *modus vivendi*, i den gamle og ulike tvekamp mellom voldsmakten og åndsmakten. At så skjer også i vår tid, så eklatant som for eksempel i et møte mellom paven og *Nikita Krustsjov*, hvis meritter overfor de ukrainske katolikker ikke nettopp er oppbyggelige, det innebærer jo bare hva vi lenge har visst: Den sarte, vesterlandske, liberale humanisme er et avsluttet kapittel. Vårt århundre er et «jernårhundre».

En meningsløst overdrevet påstand? Mon den ikke kan livlig illustreres med én enkelt kirkemanns skjebne: Kardinal *Jozsef Mindszentys*. Nå er den ungarske primas igjen i søkelyset. Når dette skrives, er hans østerrikske kollega, kardinal König reist til Budapest for å overbringe pave Johannes' «håp» (paven tvinger ingen) om at han vil forlate sitt land og ta opphold i Rom. Enten den 71-årige kardinalen nå svarer ja eller nei til det, så minner det oss alle om en tragedie — en «moderne» tragedie.

Såvel nazistene som kommunistene fengslet ham — de sistnevnte torturerte og hjernevasket ham slik at en avstår fra å beskrive behandlingen i detaljer. Med nød og neppe reddet han livet da oppstanden i 1956 brøt sammen — ved å søke asyl i den amerikanske ambassade, der han har bodd disse over 8 årene. Det selvsamme regime som i dag har makten i Ungarn lovet statsminister *Imre*

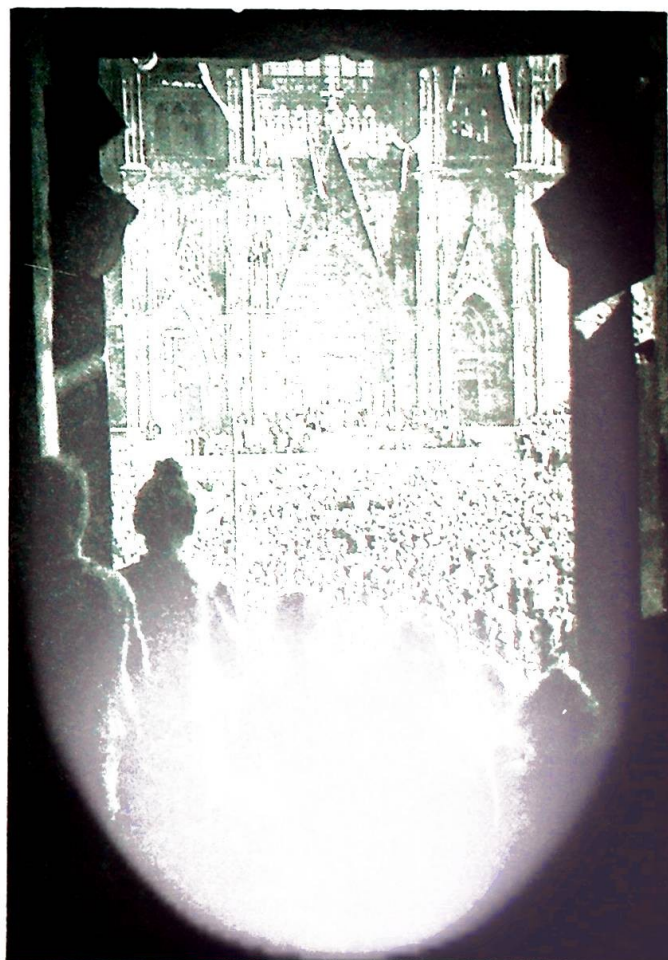
Nagy og general *Pal Maleter* «fritt leide» fra en annen ambassade. Det kostet dem livet, de ble begge henrettet. Utenfor Mindszentys tilfluktsted har politiet ventet natt og dag på ham, i alle disse årene. Hvis han ikke hadde bevist hvor komplett uredde han er, ville allerede dette vært grunnlag for å bli hvor han er.

Også i enkelte norske avisartikler har en vært snar til å fastslå at styret i Ungarn «liberaliseres», likesom diktaturer som Polen og Jugoslavia utvikler seg i en retning som åpenbart behager oss her hjemme. Når selv ikke norske *kristne* har kunnet prestere noen særlig solidarisk interesse for forfølgelsen av den katolske kirke i disse landene, må en ikke vente at de toneangivende i vårt sekulariserte politiske og kulturelle liv ser så langt som til de kristnes kår under de «sosialistiske» regjeringene. Det er en sak som de i mange år har tatt med stor sinnsro — ingen av våre parlamentarikere eller intellektuelle har, det vi husker da, syntes dét var noe å få puttet inn i festivalreisene og kulturavtalene, som en vekker til de maktglade myndigheter i vertslandet.

På det kirkelige område er «tøværet» således ennå bare ett eller to små drypp fra en isbre som har lagt seg knugende over kristenmenneskets frihet i de øst-europeiske land. Her er meget å smelte!

Hva blir hva, når all denne kulde er smeltet ned? Her skal vi som lever i Vesten se nøye på hvilke verdier vi identifiserer oss med, så de blir liggende igjen, og ikke renner bort med avfallet. Skal «sameksistensen» ha noen mening, så må det jo være ut fra håpet om etterhvert å

(Forts. neste side)



En rett som Kirken aldri viker på: Den åpne dør mot folket.



MELLOM

DEN UKRAINSKE KIRKE: BAKGRUNNEN

For å forstå ukrainernes stilling, og også for å bedømme rekkevidden av erkebiskop Slipyjs frigivelse, er det nødvendig å vite litt om den spesielt hårde skjebne som er blitt den ukrainske kirke til del.

Ukraine er et land som århundrene igjennom har hatt en lang friere stilling overfor Moskva-Russland enn vi er vant til å forestille oss i Norge, dets historiske skjebne har langt fra alltid vært knyttet til tsardømmet. Spesielt er dette riktig og viktig hva Vest-Ukraine angår, et land som snarere har vært vestvendt, og dets kirke — av byzantinsk ritus — ble i 1596 gjenforent med Roma. Denne gjenforeningen har imidlertid alltid vært en torn i øyet på både geistlige og verdslige makthavere i Russland, og eftersom Ukraine stykke for stykke er falt under Moskvas herredømme, er også dets kirke blitt russifisert og bragt under patriarken der. Prosessen begynte i det 18. århundre og kunne endelig gjennomføres etter siste verdenskrig, da de tidligere polske og tsjekkosllovakiske områdene Galicja og Karpat-Ukraine kom i russisk vold. En voldsom politisk og religiøs forfølgelse brøt løs. Riktignok var russerne kommet som befriere, og metropolitten av Lvov, Andrea *Szeptyckyj*, som i de siste 50 år utrettelig hadde arbeidet på å bygge opp og fornye sin kirke hadde vært en aktiv motstandsmann mot tyskerne; da han døde i november 1944, var partisekretæren for Ukraine Nikita *Khrusjtsjov* selv tilstede i hans begravelse. Men allerede våren 1945 var signalene endret. Mens den ortodokse kirke fremdeles hadde en plass i solen som Russlands nasjonale kirke, skulle den ukrainske kirke dels tvinges inn under den, dels fullstendig likvideres. Mens en «gjenforening» høytidelig ble feiret i Kiev med noen overløpere, ble samtlige ti ukrainske biskoper fengslet og deportert. En av dem ble myrdet, åtte andre døde i fengsel. Bare den nye metropolit, Josyf Slipyj, forble i live. Av geistligheten gikk en del i dekning, andre flyktet vestover; men så mange som halvparten ble fengslet eller skutt, og en tredjedel gikk med på å innordne seg i den nye tingenes tilstand. Fire tusen kirker ble enten lukket eller overlatt den ortodokse kirke; to hundre klostre ble for det meste stengt, og munk og nonne fengslet.

At denne forfølgelsen også hadde et politisk sikte, er klart: Ukrainerne var nasjonalister, de hverken ønsket å bli russere eller ønsket å bli kommunister, og en ukrainsk undergrunnsbevegelse var i live i mange år etter krigen. Sovjetmyndighetene gjorde sikkert helt rett i å se den ukrainske kirke som et åndelig hjem for denne motstanden.

MED OBSERVATØRENS HJELP

Når Sovjet-regjeringen nå endrer signaler, betyr det da blant annet at de ikke lenger frykter kirken på det politiske plan? Foreløbig vet vi lite om hvilke reelle konsepsjoner den russiske regjering vil være beredt til å gjøre. Frigivelsen av metropolit Slipyj er en gestus, som vil fremtvinge nye problemer: Metropolitten selv hevder at

To betydningsfulle gester fra den sovjet-russiske regjeringens side overfor Vatikanet har i de siste ukene vært gjenstand for verdenspressens oppmerksomhet. Den ene er metropolit Josyf Slipyjs løslatelse fra et 18-årig russisk fangenskap. Den andre er det besøk som *Izvestijas* sjefredaktør og *Khrusjtsjovs* svigersønn, *Aleksei Adsjubei*, sammen med sin kone nylig avla hos pave Johannes XXIII. Gestene er betydningsfulle, ja — men hva betyr de?

En kan trygt si det hersket alminnelig glede og tilfredshet i den katolske verden da det ble kjent at Russlands ortodokse kirke hadde akseptert å sende to observatører til det annet Vatikankonsil — selv om gleden snart blandet seg med skuffelsen over at patriarken i Konstantinopel for sin del måtte avslå innbydelsen. En kirkeavdeling mottok imidlertid nyheten med både sorg og forbitrelse: Det var den ukrainske eksilkirke, som lever spredt over store deler av den gamle og den nye verden. Da kirke-møtets budskap til menneskeheten skulle vedtas, demonstrerte de femten ukrainske biskopene ved å bli sittende — i protest mot at budskapet intet inneholdt av en fordømmelse over de kommunistiske kirkeforfølgelser. Senere hadde de planer om å offentliggjøre et manifest der de tok avstand fra Moskva-patriarkatets tilstedeværelse ved konsilet. Manifestet ble imidlertid aldri offentliggjort i undertegnet stand, og det ville sannsynligvis ha gjort atskillig mer skade enn gagn om så hadde skjedd. Men de ukrainske biskopers reaksjon er i seg selv forståelig: Ikke bare er deres hjemlands kirke tilintetgjort av det kommunistiske styre, men det er skjedd med Moskva-patriarkatets offisielle bistand. Kirkens metropolit, erkebiskop Slipyj av Lvov, satt for sin del i russisk fangenskap på det attende året, som den eneste overlevende av det ukrainske hierarki; han var blitt selve symbolet på ukrainernes undertrykkelse.

kunne fremelske i den annen i det minste respekten for de verdier som betyr livet for oss selv. De langvarige forfølgelser som er blitt kristendommen til del bak jern-teppet kan tolkes på mange måter, men dette er en av dem: Det var — selv i avspenningsperioder — noenlunde risikofritt for kommunistene å sette støvlehelen på kirken, fordi det avkristnede Vesten bare halv- eller kvart-hjertet sto opp for dens frihet.

Kanskje skjønner en omsider både i Vest og Øst, under tidens press, at denne ene verdi er umisteligere enn som så, og at her må der skje en utsoning. «Tøvet» kan bety nettopp det. Med den største forsiktighet tør vi endog overveie om vi ikke i det aller lengste skal håpe at det er nettopp dét det betyr.

HRM.

MOSKVA OG ROMA

TEGN TIL EN AVSPENNING

hans plass er i Ukraine, i spissen for sin hjord, og bare et uttrykkelig pavebud kan hindre ham i å søke å vende tilbake til Russland — og til Lvov.

Det som imidlertid står fast, er at hva de ukrainske biskoper neppe ville ha oppnådd med sitt manifest mot de russiske observatørers tilstedeværelse, nemlig Slipyjs løslatelse, det er nå oppnådd nettopp takket være denne nye kontakt mellom Moskva og Vatikanet. Man mener å vite at det var kardinalene *Testa* og *Cicognani* som, sammen med Mgr. *Willebrands*, under en uformell tesammenkomst i Roma i november, la frem for de russiske observatører erkebiskop Slipyjs sak. De to russere fortrakk ikke en mine, men hørte oppmerksomt etter og lovtte til sist å legge saken frem i Moskva. Der har den uten tvil gått til høyeste hold, og i slutten av januar kunne Mgr. *Willebrands* sette seg på flyet til Moskva, der han skulle møte metropolitten, som imens var ankommet fra Sibirs indre. Metropolittens papirer ble ordnet i en fart, og om kvelden 9. februar, kunne de to stige ut i Roma. Dagen etter ble metropolit Slipyj, eskortert av statssekretæren og kardinal *Testa*, mottatt i audiens hos paven.

ENDREDE SIGNALER I RUSSISK PRESSE

Den andre bemerkelsesverdige gestus fra Sovjet-regjeringens side er Khrusjtsjovs svigersønns, *Aleksei Adsjubeis*, besøk hos paven 7. mars. Og begge disse gester må sees på bakgrunn av den endrede holdning overfor Vatikanet som har funnet sted hos de russiske makt-havere gjennom de siste par år, og sterkest siden det annet Vatikankonsil tok sin begynnelse.

Allerede i september 1961, etter en fredsappell av pave Johannes XXIII, uttalte Khrusjtsjov i et intervju at «en slik appell er et godt tegn». «Det er første gang», skrev *Osservatore Romano* da, «at en offisiell sovjetrussisk kilde innser og anerkjenner at den katolske kirke handler i fredens ånd og gjør en innsats for freden». Noen tid etter sendte Khrusjtsjov paven en fødselsdagshilsen, som paven takket for. Slike direkte budskap hadde ikke tidligere vært utvekslet mellom Sovjet-regjeringen og pavestolen.

Da Vatikankonsilet trådte sammen i oktober ifjor, ble det dekket av flere sovjetrussiske journalister. De reaksjoner som kom til uttrykk i russisk presse ved denne anledning var høyst forskjellige, men bemerkelsesverdig var det at *Izvestija*, som nettopp *Aleksei Adsjubei* er redaktør for, ga et om enn kort, iallfall korrekt og vennlig referat av begivenheten, og derefter spanderte et 68-linjers resymé av pavens åpningstale, som også ble referert i Radio Moskva, og der pavens fredsvilje ble understreket. Senere er det blitt redegjort for konsilet i *Literaturnaja Gazeta*, der det blant annet heter:

«Man må yde all honnør til pave Johannes XXIII, som har inntatt en realistisk stilling til visse av tidens mest brennende problemer... Karakteristisk for pavens budskaper og rundskrivelser er at han har gitt avkall på de offentlige og innbitte fordømmelser av kommunismen, på den uforbeholdne støtte av blokker som NATO og CENTO, og på oppfordringer til en «hård» politikk fra vestmaktens side overfor de kommunistiske land.»

Enda mer oppsiktsvekkende er imidlertid januarnummeret av det offisielle ateistiske tidsskriftet *Nauka i Religija*, «Vitenskap og religion», som ved siden av en

(Forts. n. side)



«Et budskap fra Øst-Europa, som har trøstet Oss på den mest gripende måte, er innløpet: Metropolitten erkebiskop Josef Slipyj av Lvov er fri. Vi takker ydmykt Herren for dette, som for noe som i Guds Forsyn kan innlede et nytt trosmot og en fornyet fredbringende og velsignelsesrik gjerning i Kirken og i rettlinjede menneskers sinn.»

(Johannes XXIII.)

Paven og erkebiskop Slipyj ved sistnevntes ankomst til Vatikanet.

overfladisk, raljerende artikkel av bladets Roma-korrespondent inneholder den mest seriøse og mest positive vurdering av konsilet som hittil har sett dagens lys på kommunisthold — skrevet av bladets egen redaktør.

PAVEN FÅR BALZAN-PRISEN

Endelig kom for et par uker siden nyheten om at paven var blitt tildelt en sveitsisk fredspris, Balzan-prisen, med de russiske komité-medlemmers støtte. Disse var igjen av Nikita Khrusjtsjov personlig blitt oppfordret til å stemme på paven. Og det var i denne anledning Rada og Andrei Adsjubei fikk anledning til å bli mottatt i audiens. (Rada var i grå drakt og sort mantilla!) Under en sammenkomst i Vatikanet overbragte ærespresidenten for Balzan-stiftelsen, den tidligere italienske president Gronchi, paven den høytidelige meddelelse om tildelingen av prisen. Ved denne høytideligheten var også en del russiske journalister til stede, og etter at den var over, ble herr og fru Adsjubei mottatt av paven i hans bibliotek til en 18 minutters samtale. Om samtalen er ingenting kjent, men man mener å vite at paven skal ha bedt Adsjubei overbringe Khrusjtsjov sin takk for at han personlig hadde talt pavens sak for komitéen og for hans lykønskninger.

FORELØBIGE KONKLUSJONER

I hvilken grad disse nye signaler fra Moskva vil føre til en reell tilnærming er ennå uvisst, og det er mildest talt forhastet å tale om at vi står overfor en opprettelse av diplomatiske forbindelser mellom Moskva og Vatikanet. En slik forbindelse er selvfølgelig ingen umulighet a priori. Men en ufravikelig betingelse vil fra Vatikanets side være at den katolske kirkes kår i de øst-europeiske land blir vesentlig endret. Selv med Jugoslavia, hvor forholdene nå skulle ligge atskillig bedre til rette, har det foreløpig ikke kunnet komme på tale å gjenoppta regelmessige forbindelser. Og hva Russland angår, vet vi at man der nettopp i løpet av de siste år tvert imot på ny har skjerpet kampen mot kirken — det gjelder både den ortodokse og den katolske kirke.

I denne kampen har man imidlertid igjen og igjen måttet konstatere kommunistiske nederlag, og det kan tenkes at man herefter vil legge en større vekt enn før på den rent *ideologiske* strid. Et tydelig vidnesbyrd om dette synes de ovennevnte artiklene å være: Det er første gang man aksepterer å behandle den katolske kirke som en samtalepartner, og analysere dens problemer iallfall til en viss grad ut fra dens selvforståelse, slik som det blir gjort i *Literaturnaja Gazeta* og særlig i *Nauka i Religija*. Ennvidere er det mulig at Khrusjtsjov vil anse en øket katolsk velvilje på det internasjonale plan for en såpass verdifull støtte for sin poliikk at han vil være rede til ikke uvesentlige kirkepolitiske innrømmelser. Og eftersom det ikke består noen fare for at Kirken skal la seg fange hverken av den kommunistiske ideologi eller av kommunistenes praktiske politikk, er det bare grunn til å glede seg dersom en slik utvikling faktisk finner sted.

BISPEVIGSELEN I TV

Mandag 25. mars bringer norsk TV i Dagsrevyen kl. 20 et filmopptak fra biskop *John Willem Grans* konsekrasjon i St. Olavs Kirke på Søndag Laetare.

Søndag Laetare, den 24. mars, blir John Willem Gran innviet til hjelpebiskop i Oslo Katolske Bispedømme. Den sjeldne og gledelige høytid, den første katolske bispevielse av en nordmann i Oslo siden middelalderen, byr på en god anledning til å besinne seg på bispeembedets karakter og mening i vår katolske tro. I tilknytning til biskop dr. Jac. Mangers' betraktninger over emnet i årets hyrdebrev, bringer «St. Olav» her noen refleksjoner ved pater Albert Raulin.

Det er hele vår forståelse av Kirken som er knyttet til bispeembedet, og dette embede griper inn i hele vårt liv som kristne, både når det gjelder vår helliggjørelse og vårt apostoliske ansvar. En kan bare se hvor mye den plass som Peters etterfølger, paven, har fått i alle katolikkers hjerter, har betydd for å bygge opp Kirken, styrke dens enhet, bevare den i prøvelsens stund. Hvilken betydning har det ikke for verdenskirken at alle ber for paven og sammen med ham, at de betrakter Roma som sitt åndelige hjem og gjerne valfarter dit: «Jerusalem, bygd opp som en by, hvor delene slutter seg sammen til et hele, dit opp drar stammene, Herrens stammer, for å prise ditt navn, Herre» (Salm. 121).

I vår tid holder vi på å gjenoppdage den funksjon som biskopen har i denne åndelige bygning som er Kristi legeme. Vatikankonsilet er det beste bevis på dette. Også biskopene har fått et dypere syn på sitt eget embede ved å være samlet fra alle verdensdeler omkring Peters stol.

Biskopen er apostlenes etterfølger. Det vil si at han først og fremst er ansvarlig for Kirkens *apostoliske* oppgave. «Apostel» betyr jo utsending. Kristus er Faderens utsending: derfor skal man tro på ham, derfor bærer hans liv frukt. Men på samme måte som han selv er blitt utsendt, sender han ut noen utvalgte blant sine medarbeidere: «Likesom du, Fader, har sendt meg til verden, har jeg sendt dem til verden. Og jeg innvier og gir meg selv for dem, slik at også de skal være sant innviet» (Joh. 17, 18—19). Det vil si at biskopens første oppgave er å være Kristi vidne. Han er sendt til verden for å åpenbare Faderen og Kristus for den. Han skal forkynne det glade budskap og lære alle folkeslag å holde Kristi bud.

Biskopen forkynner selv, det er en plikt som påligger ham, det er hans personlige oppgave. Men han gjør det også ved hjelp av sine prester og legfolk. Presten preker nok og forkynner, men det er i virkeligheten i biskopens navn. Presten øver sjelesorg, men også da som biskopens representant. Og når legfolket samler seg i den såkalte Katolske Aksjon, er det under biskopens ledelse, i intim forening med ham.

I og for seg er biskopen en som er ansvarlig for en del av Herrens vingård. Han blir alltid knyttet til den lokale kirke hvor han har sitt sete. Men det er i det siste bedre og hedre kommet frem at man ikke kan begrense biskopens ansvar til hans egen hjord. Når biskopene fra hele verden samles til et kirkemøte, er de ikke hver for seg delegert for et visst antall katolikker. Nei, det er i *fellesskap* at de er ansvarlige for hele verdenskirken. Ingen biskop forsvarer lokale interesser, selv om det er hans oppgave å peke på de problemer og synspunkter som han til daglig er konfrontert med. Som biskop er han nemlig samtidig hele

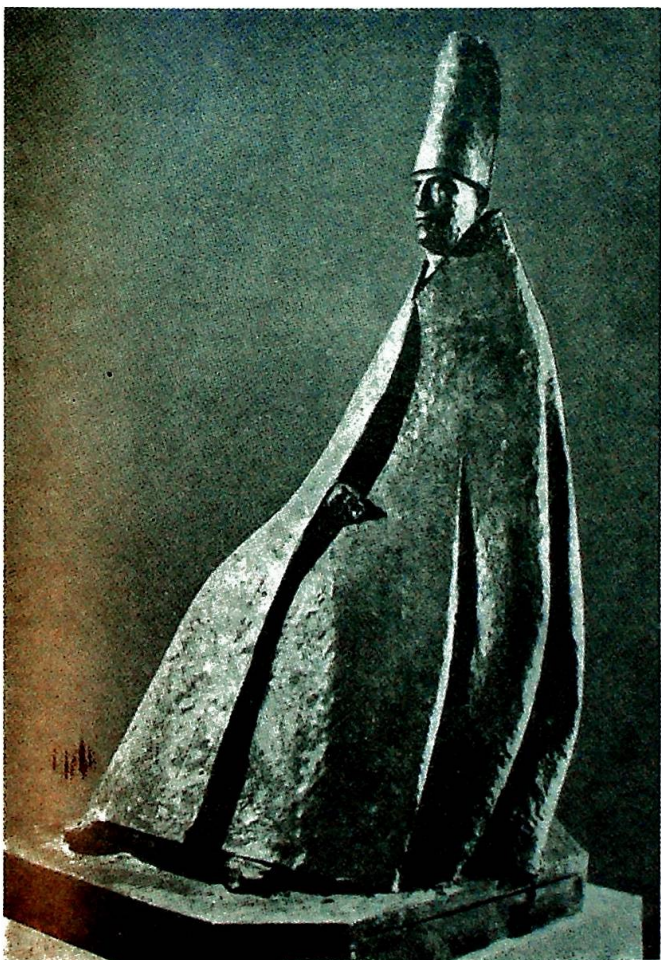
BISKOPEN

OM OVERHYRDENS GJERNING I DEN KATOLSKE KIRKE

den universelle kirkes mann. Han bærer ikke dette ansvar alene, det er jo bare den romerske biskop som har autoritet i hele kirken. Men samlet omkring paven er samtlige biskoper ett, og utgjør Kirkens øverste myndighet under Kristus, Kirkens usynlige hode.

Biskopen er videre ansvarlig for *troens renhet*. Troen er en utsatt skatt som må bevares intakt. Det er til biskopen denne skatt er betrodd. Ifølge en ritus rik på symbolikk bærer biskopen under sin vielse evangelieboken på sine skuldre. Før har han vært en disippel, nå skal han lære andre og hans avgjørelser kommer til å «engasjere Kristus»: Den som hører dere, hører meg.

Kirken har riktignok sine teologer og biskopen vil aldri forsømme å spørre dem til råds. Men en teologs avgjørelser kan ikke på noen måte sammenlignes med biskopens. Det er biskopen hjorden er betrodd til, det er han alene som, under det pavelige embedets overhøyhet og i forening med de øvrige biskoper,



En av Manzi's uttrykksfulle bispekikkelse.

«binder» og «løser» når det dreier seg om læremessige avgjørelser.

Alle sakramenter er på en eller annen måte knyttet til bispeembedet, det vil si at Kirkens nådemidler også er betrodd ham på en særlig måte. Det er ikke nok for oss å ha hørt evangeliet og bekjenne den sanne tro, vi må også «ikle oss Kristus», få del i hans død og oppstandelse, det vil si i påskemysteriet. Og dette skjer i sakramentene.

Men sakramentene er alle som ett avhengige av biskopen. Han er riktignok ikke selv tilstede overalt hvor sakramentene meddeles, men det er på hans vegne prestene handler. Kirkefaderen Ignatius av Antiokia sa allerede i begynnelsen av det annet århundre: «Ingen eukaristi uten biskopen eller i hvert fall hans tillatelse. Uten biskopen kan en hverken døpe eller feire kjærlighetsmåltidet». Det er biskopen som vier sine prester, biskopen som meddeler feringens sakrament. Ingen prest kan høre skriftemål uten å være delegert til det av biskopen. Messeofferet blir ikke bare feiret av en prest som biskopen har viet, men også på et alter som biskopen har innviet og med en kalk som har fått en lignende innvielse. De hellige oljer som blir brukt i forbindelse med dåpen eller på de syke blir innviet Skjærtorsdag av biskopen omgitt av sitt presteskap.

Overalt hvor vi møter Kirkens velsignelsesrike handlinger, er det altså biskopens nådegave vi møter, nettopp fordi han i sitt bispedømme er Kristi egen representant.

Derfor er biskopen også symbolet og pantet på Kirkens enhet. Apostelen Paulus skriver til Efeserne: «En Herre, én tro, én dåp»; på dette hviler Kirkens enhet. Biskopen representerer Vår Herre Jesus Kristus blant oss. Den ene tro som forener oss, er den som han vidner om, den han underviser i. Den ene dåp er den han meddeler eller som blir meddelt av hans utsendinger. Og den ene eukaristi er den han forretter eller delegerer sine prester til å forrette.

Det er gjennom denne felles tro og disse felles sakramenter at Kirkens legeme blir bygget opp. Når vi dessuten adlyder biskopen som Kristi representant, bidrar vi til å styrke de bånd som knytter oss til hverandre og til vår felles Herre og Frelser.

Kirkens enhet er både hemmelighetsfull, bygget som den er på den usynlige nåde og sakramentene, og synlig. Dens dypeste virkelighet er den som vi ikke ser, men hvor viktig er det ikke at den også manifesterer seg, at den kommer til syne, så alle kan prise Gud som har samlet sine barn i sitt rike og gitt dem én sjel og ett hjerte, slik som det blir fortalt om den første menighet i Jerusalem.

For å sikre denne enhet må biskopen handle med myndighet. Han har rett og plikt til det. Han er ikke noen gallionsfigur som bare symboliserer en enhet han ikke er med til å skape. Han er tvertom ansvarlig

for at enheten skal bevares. Derfor må han bruke sin autoritet, så Kirkens lover og forskrifter blir respektert. Han ville svikte sitt embete om han ikke sto frem og kjempet for rett og sannhet. Det betyr på ingen måte at han er satt til å herske — den enhet som bygger på makt og tvang er bare illusorisk og falsk. Han er satt til å tjene i kjærlighet, men kjærligheten stiller krav, den er ikke passiv og fordringsløs. Derfor må vi samle oss omkring vår biskop, villige til å bli ledet av ham som er satt til å være vår hyrde.

Liturgien omgir biskopen med æresbevisninger som nesten kan virke sjokkerende for utenforstående, og det ville faktisk være sjokkerende om disse æresbevisninger ble vist biskopens person, for han er selv en synder blant andre, som skrifter sin skyld og søker tilgivelse for sine daglige forsømmelser. Men han er også samtidig et levende symbol på den Kristus som er til stede i sin menighet, han er hans synlige representant. I ham er det derfor i en viss forstand Kristus selv som blir æret, på samme måte som Guds ord blir æret når diakonen svinger røkelseskarret foran evangelieboken. — Biskopen har viet sitt liv til Gud og til kirken på en helt enestående og uforbeholden måte. Selv i de deler av kirken hvor prestene er gifte, er biskopen alltid en ugift mann. Han kan ikke tilhøre noen annen enn sin Herre eller — hvilket går ut på det samme — sin kirke. Derfor bærer han også en ring: Da han mottok den på vielsesdagen ble det sagt til ham: «Ta imot ringen, troskapens segl, for at du skal bevare Guds brud, den hellige Kirke, uten plett og lyte». Biskopen og hans kirke må bli ett: Biskopen i kirken og kirken i biskopen.

Til syvende og sist er biskopen blant oss som den som har mottatt den hellige Ånds fylde. Mange kan være helligere enn ham: kjærlighetens hierarki lar seg så visst ikke binde av ytre regler eller utnevnelser. Den hellige Ånd blåser hvor han vil og helligheten lar seg ikke bestemme av det trinn en inntar på rangstigen. Men på samme tid som han helliggjør hver enkelt av oss, bygger den hellige Ånd Kirkens legeme, og på den linje er det at biskopen mottar fylden av Ånden.

Biskopen er utnevnt av mennesker, men det er Ånden som innsetter ham til leder i Kirken, det er Ånden som gjør ham til troens lærer, til sakramentenes forvalter. Den enhet han symboliserer og er med til å danne, er Åndens verk gjennom ham. Og bærer han Kristi bilde i seg, så er det i kraft av den Ånd som er blitt gitt ham.

Når biskopene så blir samlet til et kirkemøte, er det mennesker som drøfter de problemer det gjelder, som forsvaret sitt standpunkt, som stemmer for eller imot forslagene. Men når enigheten er nådd, er det Ånden som taler gjennom deres forsamling: «Den hellige Ånd og vi har besluttet», sa allerede apostlene på sitt møte i Jerusalem (Ap. gj. 15).

Kirken er et mysterium på samme tid som den er et synlig samfunn. Derfor er det ikke til å undres over at de som blir viet til dens tjeneste som apostlenes etterfølgere også bærer preg av mysterium, ikke som individer, men i kraft av sitt embete. Ånden har ikke skapt Kirken og trukket seg tilbake. Ånden leder fremdeles Kirken i all sannhet og Kristus er med oss helt til verdens ende. Det er denne virkelighet biskopene er et levende pant på så lenge vi vandrer på denne jord og til Herren kommer igjen.

MIDDELALDEREN.

OLUF KOLSRUD OM «PR

Kirkehistorie er ikke nettopp det mest populære fag i norsk forskning; men fra tid til annen utkommer da verker som røber at vi også på dette område har vitenskapsmenn som gjør sin innsats. Den største av våre kirkehistorikere, professor Oluf Kolsrud, døde dessverre allerede i 1945, midt oppe i et uhyre omfattende virke. I 1962, sytten år senere, er det endelig lyktes å få utgitt hans store avhandling om «Presteutdanning i Norge» (utg. ved Kristen Valkner, Universitetsforlaget). Verket er på mange måter et mer interessant arbeid enn hans «Kyrkjesoga» som kom for noen år siden. Her har Kolsrud samlet seg helt om et enkelt emne, og resultatet er både fengslende og underholdende lesning. Fremstillingen er ført helt frem til slutten av dansketiden, men det som særlig skal interessere oss her er behandlingen av *middeledalderen*. Boken er nemlig et viktig bidrag til kjennskapen av den katolske kirkes historie i Norge. Kolsrud gjør rede for de oppgavene presten hadde i norsk middelalder, og hvordan han også fylte dem: Han ikke bare forrettet gudstjeneste, men han var *kennimadr*, lærer: Han lærte folket katekisme, og han prekte — på norsk. Kolsrud benytter anledningen til å peke på en del av den lange rekke kirkelige latinske verker som i middelalderen ble omsatt til norsk. Skoleverket var vesentlig til for dem som prester skulle bli; dels studerte disse ved katedral-skolene og andre lærestoler som kunne finnes ved kollegiatkirkene, dels dro de til utenlandske universiteter. Det er imidlertid påfallende hvor meget færre nordmenn enn dansker og svensker vi finner ved utenlandske lærestoler. Det skyldes kanskje først og fremst at Norge var et meget fattigere land, og å ligge utenlands i årevis var ingen billig fornøyelse.

Bibelstudiet fikk et nytt oppsving på katolsk grunn med humanismen; det var også begynt å sette sine første frukter i Skandinavia da reformasjonen kom. Reformasjonen anser Kolsrud på mange måter som en ulykke; den førte på kort sikt til en nesten katastrofal nedgang i universitetslivet. Verre var den isolasjon den kom til å bety for Norge: «Hermed vert vår kyrkja ute-stengd frå åndelegt samband med store delar av den kristne verdi. Vest- og Sud-Europa vert åndeleg tala framande land for norske teologar, synskrinnsen vert avgrensa til det protestantiske Millom-Europa og Norden, serleg då Danmark og Tyskland, og vårt kyrkjeliv so vel som vår presteutdanning fær avgjort konfesjonell og lokal karakter.»

Ett element som «enno i lange tider gav teologien en viss internasjonalitet» var imidlertid *latin*. Humanismen ga latinstudiet et nytt oppsving, som også reformatorene bygde på; mens de fremhevet folkemålets betydning for fromhetslivet og tenderte mot å avskaffe latin i gudstjenestene, holdt de på nødvendigheten av latin som studiesprog, og vår klassiske «latinskole» stammer ikke fra middelalderen, men er et renessanse- og reformasjonsfenomen. I middelalderen er latin et arbeidssprog og et gudstjenestesprog, den inngår i en naturlig symbiose med den folkelige kultur. Latinskolen dyrker latin for *dens egen skyld*, som litteratur- og kunstsprog; spesielt

NORSKE PRESTER

«KULTUR»

i Norge oppstår her et farlig gap mellom den folkelige og lærde kultur. Latinen tjente ikke lenger livet, da Alexander Kielland skrev sin «Gift».

Det sto ikke godt til med det norske skolevesenet etter reformasjonen, men det tok seg noe opp igjen, på dansk-latinsk grunnlag, og norske studenter reiste som aldri før til utlandet i annen halvdel av 1500-tallet. De besøkte ikke minst i faretruende grad katolske høyskoler. I 1613 ble flere norske prester avsatt og landsforvist for sine katolske sympatier. Katolske prester, først og fremst jesuittene, begynte å interessere seg sterkt for Skandinavia, og i 1624 satte Christian IV dødsstraff for katolske geistlige som oppholdt seg på dansk-norsk grunn. Samtidig ble de dansk-norske undersåtter forbudt å studere ved katolske høyskoler. Dette var sikkert også en av grunnene til den store skolereformen som Christian IV fikk gjennomført, og som i store trekk ble grunnleggende for dansk-norsk skolevesen i århundrene fremover.

Erik Gunnes.



Bispehode fra Nidarosdømen.



KATOLSK FORUM

DOMINIKANERNES FOREDRAGSAFTENER

Neuberggt. 15, Oslo

Tirsdag 26. mars kl. 20:

MARIAKULTEN — ET FREMMELEGE I KRISTENDOMMEN? ved pater *Albert Raulin*.

Mange protestanter ser på den plass og betydning katolikker gir Jesu Mor i sin tro og sitt frombetsliv som en hindring for enhet — ja som noe uantagelig. Pater Raulin viser hvorfor katolske kristne må se denne del av sin tro som intimt og organisk forbundet med kristendommen som helhet.

Tirsdag 2. april kl. 20:

SIGRID UNDET SOM HISTORIKER ved pater *Hallvard Rieber-Mohn*.

At Sigrid Undset som dikter har gitt oss vår fantasimiddelalder, føler vel de fleste. Men Sigrid Undset var også forsker — bak dikterbragden lå grundige og omfattende studier. Det er denne veien inn i middelalderens sinn pater Rieber-Mohn ber tar opp, i rekken av sine Undset-foredrag.

Skandinavisk retrett i Clervaux i juli

Mange vil nok undre seg over at en retrett på et nordisk sprog blir arrangert såpass langt fra Norden som i Luxembourg. Svaret er enkelt. Vi trenger ganske visst retretter og retrettsteder i våre hjemland. Men det ene utelukker ikke det andre, og når retretten kan kombineres med oppholdet ved et stort og tradisjonsrikt abbedi, blir utbyttet desto større.

Er forresten Luxembourg så langt herfra? På ingen måte. Hver eneste sommer drar hundretusener og atter hundretusener av skandinaver sydover, ofte adskillig lengre. Clervaux er også lett tilgjengelig, nær hovedlinjene til Tyskland, Frankrike og det sydlige utland.

Abbediet Clervaux er med sterke bånd knyttet til Norden. Biskop Th. Suhr, København, kommer derfra, klostrets bibliotek har en egen avdeling for nordisk litteratur og tidsskrifter og munkene har alt knyttet økumeniske bånd med våre hjemlige protestanter.

Retretten blir avholdt i tiden 7. til og med 9. juli i år (ankomst lørdag den 6. i løpet av eftermiddagen).

Herrene blir innkvartert i klostrets gjestefloy, damene i umiddelbar nærhet av klostret. Prisen for deltagelsen blir: B.frs. 100 pr. dag for herrene (ca. 14.50 kr.) og B.frc 120 pr. dag for damene (ca. 17.25 kr.).

Foredragene blir holdt på norsk av retrettlederen pater *Albert Raulin*, O.P. Interesserte ikke-katolikker må også gjerne delta i retretten. Da antallet deltagere er begrenset av plasshensyn, er det ønskelig at påmeldelsen skjer så snart som mulig, siste frist er 1. mai. Henvendelse til pater *A. Raulin*, Neuberggaten 15, Oslo N.V., som vil være behjelpelig med alle nødvendige opplysninger.

BLIKK på TIDEN



HJERTEFEIL

■ Fellesmarkedet og dets problemer er foreløpig lagt på is. De norske lutherske biskoper kan tenke nærmere igjen om sin omstridte og ikke særlig klare uttalelse om dets kirkelige og moralske farer, og de er visst ikke nettopp alene om å kunne trenge en frist, før europeisering setter inn for fullt. I en utmerket, opplagt og fryktløst oppriktig artikkelserie har «Arbeiderbladet» satt seg fore å belyse nærmere de utenlandske arbeideres trivsel — eller vantrivsel — i den norske hovedstad, angivelig «byen med det store hjerte». Resultatet er ikke så morsomt — det viser seg, at selv i et så oversiktlig og beskjedent sammenstøt mellom ulike livsmønstre som det her kan bli tale om, viser hovedstaden tydelige symptomer på hjertefeil. De 219 italienerne som arbeider i Oslo møter i befolkningen eksempelvis («Arbeiderbladet» 7. mars) en innstilling som visst stort sett avslører hvilke nisse muligheter også vi norske bærer på, når det gjelder den diskriminering som vi så iherdig protesterer mot, hos alle andre.

Avisen har fått noen av italienerne til å tale fritt fra leveren. Om ukvemsord på åpen gate. Om hvor uglesett de føler seg. Om hvor utilgjengelige de norske hjemmene og familiene er, og om hvor altfor tilgjengelige de norske pikene er. (Ordenspolitiets vandelsattest går så avgjort til den italienske part!)

Uten egentlige hjem, og uten videre inngang i andres hjem, er det naturlig at de blir ensomme og søker sammen. På gaten, som i motsetning til italienske gater er ytterst utrivelig det meste av året. Eller på restauranter — de billige — der de også kommer i kollisjon med våre uglade omgangsformer:

«Italienerne har ikke adgang» — plakaten røper en alminnelig oppfatning blant hovedstadens serveringssteder: italienerne er dårlige kunder. Ikke på grunn av sin opptreden, orden: politiet kan faktisk underskrive en generell vandelsattest, men på grunn av sin innstilling til restaurantliv. Grupper av italienerne samles gjerne på serveringssteder og kan utmerket tilbringe hele eftermiddagen og kvelden der i hyggelig samvær, men de har hverken ønske om eller penger til å nyte noe uavlatelig. Hjemmefra er de vant til å kunne tilbringe store deler av fritiden rundt restaurantbordet uten at hele daglønnen må legges igjen. Med undring opplever de at her i landet er det de utpregede begersvingere som ønskes velkommen inn — inntil de må kastes ut.»

Enn om noen av de titusener norske som har mottatt vennlighet, skjønnhet, glede og helse i deres deilige hjemland betalte et bitte lite avdrag på takknemlighetsgjelden ved simpelthen å be en ensom Giuseppe eller en dyppryst Mario om å dele med dem litt av *det beste* ved livet i Norge, istedetfor de sjofle og forblåste fortauene i Rådhusstrøket og det kalde, ukoselige ståket på en Snack-Bar, der betjeningen helst vil de skal gå?

ETISK UEGNET

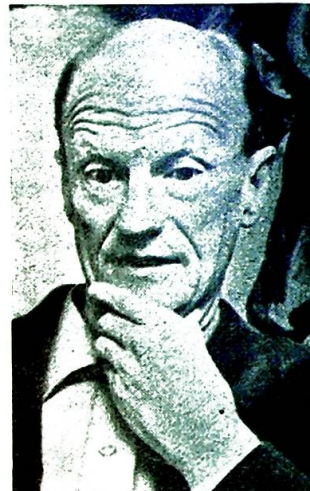
■ I en veldreid artikkel («Den rene hån» — «Dagbladet» 9. mars) er forfatteren Johan Borgen så sint at han visst må ha bevart mye ungdom i seg — runde fødselsdager og ærbødige festskrifter til tross. Han fester seg ved at en 19-årig kar («som i avisene kalles en gutt») har fyllekjørt og drept en mann. Hva enda verre var: Han lot den sårede ligge og bare kjørte sin vei — førerkort hadde han heller ikke. Dommen ble 21 dager ubetinget for fyllekjøringen, og seks måneder *betinget* for det

øvrige. Borgen er opprørt i sin rettsfølelse, og en kan forstå ham: Her er det som om sansen for proporsjoner svikter.

At folk som gjør denslags med førerkort, ikke uten videre får det inndradd for alltid, synes han er merkelig. En kontrollerer folks syn og hørsel, men deres *etiske* egnethet til å få et slikt farlig kraftredskap som en bil i hendene kan en vanskelig gjøre seg opp en forhåndsmening om. Men her — hvor myndighetene får rett i hendene selve *bevist!*

«Den som lar en påkjørt person ligge hjelpeløs igjen,» skriver Johan Borgen, «han er iallfall uegnet til å kjøre bil. Hans menneskelige status er simpelthen for ringe. Har han førerkort bør han miste det for alltid. Har han ikke, bør han aldri kunne få det. Dette ikke for å straffe ham, ikke først og fremst, det er ikke en uopprettelig ulykke å være uten adgang til å kjøre bil. Det er utelukkende for å beskytte medmenneskene. Det er nemlig ikke så at en bildrapsmann sannsynligvis ser seg utvei til å skade sine medmennesker på annen måte hvis han blir fratatt selve bilvåpenet. En «gammeldags» morder kan skifte fra kniv til revolver. Bildrapsmannen står i en klasse for seg. Det er stort sett ingen grunn til å tro han vil gi seg i kast med intetanende medborgere uten sitt spesielle våpen. Derfor bør det nektes ham.

Hva den viktigste del av forbrytelsen angår — den å la et medmenneske ligge hjelpeløs, er det meget vanskeligere å sikre samfunnet. Når det gjelder enklere atferd, voldsforbrytelser av alle slag, da vender man seg til sakkyndige — med mer eller mindre hell. Man prøver iallfall å innsirkle fenomenet. Ikke så med den som lar et medmenneske ligge og dø. Er da det så meget mer normalt enn å øve vold? Sannsynligvis ikke. Den som flykter fra et såret medmenneske har avlagt bevis for en umenneskelighet som det er all mulig grunn til å undersøke nærmere. Stadig ikke for å straffe den abnorme, men for å sikre andre — og for å slå fast at *dette* er den egentlige forbrytelsen. De 21 dagene for promille og manglende sertifikat virker i denne sammenheng som den rene hån.»



Johan Borgen.

PLAN-KULTUR?

■ Skal norsk kultur gravlegges i statlig regi? Det ilske, men ikke ubegrunnede spørsmålet stilles av Andreas Skartveit, den dyktige lederen av Det Norske Studentersamfunds Kulturutvalg, i en artikkel i den nye nynorske ukeavisen «Dag og Tid», som der i forbifarten er all grunn til å hilse velkommen. Tross alle de betenkeligheter som nødvendigvis melder seg, mener han at myndighetene skal støtte — ikke minst økonomisk — god litteratur, god kunst, god kulturinnsats. For eksempel med penger som skaffes gjennom beskatning av det dårlige og mindreverdige.

Men hva er «godt» og hva er «dårlig»? Adskillige vil reise bust ved tanken på et akademi eller et direktorat som dirigerer bevilgninger i en slik sak. Skartveit er ikke desto mindre så optimistisk å mene at der finnes klare tilfeller på begge fløyer som alle kan og bør enes om. Og han sparer ikke nettopp på ammunisjonen:

«Resultatet måtte bli at ein kunne få f. eks. Johan Borgens novellesamling for 4 kr., medan pocketbøker av sex-and-crime-slaget kosta 40, at orkesterplass på Nationaltheatret kosta det halve av det det kosta å sjå pang-pang-filmar på Sentrum, at verksemda til Riksteatret, vart auka til det mangdoble, medan billettprisane gjekk ned, at Minervas kvartalskrift kosta 50 øre og vekeblada ein tiar, osv.

Dette er uheyr, det er tvangsdirigering, blir det sagt. Ja, det er dirigering. Men om det er så at ein meiner at det har

noko å seia for folk kva slag kulturstoff dei får i seg, så må ein velja dei midla som skal til. Og ein mann som skal fortena namnet kulturpolitkar, bør vel meina det. Og ein bør og vera såpass ærleg at ein vedgår at det som er gjort no, er for ingenting å rekna. Tilstanden talar sitt tydelege språk.»

Skartveits streiftog i stadsbudsjetten, der han noe lettvindt, men meget underholdende sammenligner bevilgninger, gir positive resultater: Hesteholdet i Forsvaret (i 1963!) koster 1.3 millioner — omtrent det samme som Riksteatret. Statens samlede bidrag til musikklivet er 3.9 millioner, og så kan Den Norske Opera, Filharmoniske, Festsplillene og de lokale byorkestrene værsågod strides om det magre ben.

«På dette prioritetsnivået ligg kunsten og litteraturen. Hadde tilhøva vore gode, slik at kunsten og litteraturen hadde greidd seg sjølv, hadde det ikkje vore nokon grunn til å skrika opp. Men situasjonen er altså katastrofal.

Etter å ha sett på fruktene av den kulturpolitikk som er ført, utan å festa seg ved politkarord og vallovnader, vil ein sjå at Statens kulturpolitikk er ultra-liberalistisk. Dei ansvarlege legg inga vekt på kva slags kulturplantar som veks, alle skal ha same vilkår, kvaliteten spelar inga rolle. Den einaste som nyttar noko slags normer i sitt arbeid med kunstverk, er Riksadvokaten.

Så går det som det alltid går i ein hage som ikkje vert røkta: Det er vill-aplane og ugraset som vinn, og dei verdfulle plantane bukkar under. Og frukta vert dårleg, makketen og uskikka til menneskeføde. Og det er ein karakteristikk som høver på mykje av det som flyt på den norske kulturmarknaden.

Og vi kan slå fast: Det er ingen grunn til å tala om nokon norsk kulturpolitikk. Han finst ikkje, i alle høve ikkje når det gjeld kunst og litteratur. Den avgiftspolitikken som vert ført, gjev større grunn til å tala om regulær kulturfiendskap frå Statens side.

Og såleis må det bli så lenge den såkalla kulturpolitikken ikkje skal byggja på ein kvalitetsdom, og så lenge han ikkje vil ta omsyn til at vi er eit lite folk som må gå annleis fram enn dei store samfunna.»

UTEN OMSKRIVNINGER

■ En rendyrket og usedvanlig ublyg liberalisme finner vi ellers også i en kronikk av Benjamin Vogt («Verdens Gang» 8. mars), som uten omskrivninger synes å gi pressen grønt lys for ethvert stoff som ikke direkte rammes av straffeloven. Det er et skoleeksempel på hvordan den oppsparte «borgerlige» irritasjon over all dirigeringen i samfunnslivet og økonomien, når den slippes løs på kulturlivet, kan føre til noen ganske halsbrekkende standpunkter, som visst få ansvarlige mennesker idag ville gjøre til sine, her i landet.

Vogt har sett seg arg på den kritikk som endel av pressen har måttet tåle for sine reportasje-oppslag i forbindelse med «den siste tids mord- og voldtektshistorier». Han ser selv ikke noen feil på dem. Og om han ser med toleranse og sympati på redaktører som her og der søker å «høyne nivået», så er her ellers klar beskjed:

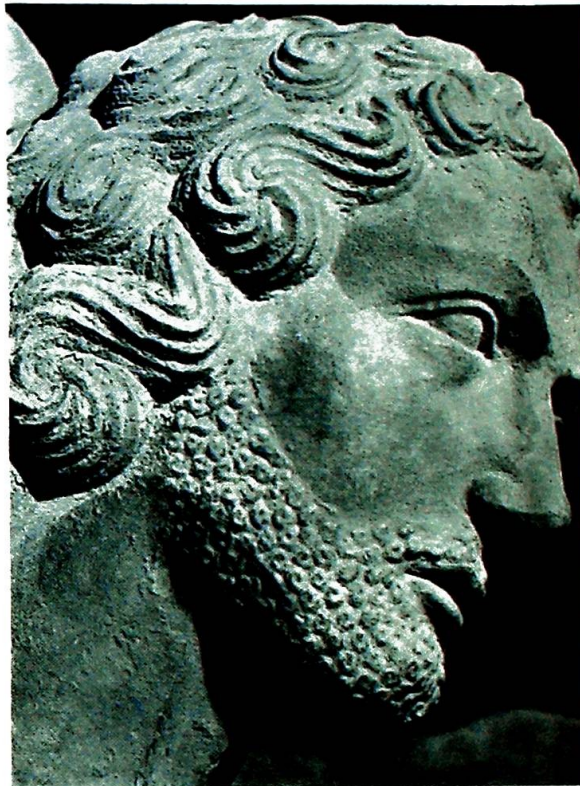
«Det er en impertinent undervurdering av folks sunne fornuft å gi dem en annen kost i presse, radio, film, etc. enn den de selv vil ha. Hvis folk har lyst til å lese om forbrytelser, vold, skilsmisser osv. så har de krav på det og på å slippe formynder-skap. Det er tegn ikke bare på dyktig journalistikk, men også på riktig journalistikk å gi leserne det de selv forlanger. Det er et tegn på dårlig journalistikk å gi leserne det man selv synes de bør ha.»

Her er vi så milevidt langt fra den yrkes-etikk norske pressefolk selv har gitt seg i et skrevet dokument, at om vi trodde de i sin alminnelighet dette (i stedet for bare å trykke) denslags meninger, ville vi visst måtte be dem spare oss for flere vakre ord om pressens kulturelle oppgave og menneskelige ansvar. Benjamin Vogt gjør en hederlig stand stor urett, dersom han virkelig forestiller seg at flertallet av dens medlemmer kan se noen hustavle i det uttaltende «sorgløse» sitatet ovenfor.

Frater Candidus.

Menneske og kristen

AV BISKOP JOHS. WEMBER



Adam, fra Bambergerdømen. (Ca. 1230.)

I sitt hyrdebrev for fasten 1963 tar den apostoliske vikar i Nord-Norge, biskop Johs. Wember kristenmenneskets daglige gjerning og kallsbevissthet opp til nærmere omtale, idet han minner om at vårt daglige virke også er en gudstjeneste. «Det å være menneske og det å være kristen er for oss ikke to adskilte måter for vår eksistens eller vår tilværelse — de er smeltet sammen til en enhet», skriver han. Og i fortsettelsen heter det blant annet:

Det menneskelige arbeide og våre gjøremål er mangeartede og mangeformede. Vårt kallsarbeide, vårt yrke krever alltid vår innsats både som menneske og som kristen. Som regel er det slik at det er indre krefter og personlige anlegg som vil bli aktivisert og realisert. Men det er viktig å være klar over og oppmerksom på at livets mangfoldige situasjoner kan føre til at den enkelte mere eller mindre blir nødt til å gjøre et arbeide og gå inn for et yrke som i hvert fall tilsynelatende ytre omstendigheter og ikke den uavhengige egne bestemmelse har ført ham til. Andre må utføre et arbeide som de føler seg mindre egnet til eller mindre svarende til sine anlegg. Her gjelder det å se livets realiteter og ikke minst å stole på Guds forsyn. I slike tilfeller skal man ikke være vinglende og

(Forts. neste side)

ubesluttet, for da er det fare for at man ødelegger livet for seg selv og kanskje til og med for andre. Det er godt å være klar over at den enkeltes naturlige anlegg og evner bare sjeldent er arvemessig fastlagt i en bestemt retning og at det bare i sjeldne tilfeller foreligger en særegen begavelse som entydig bestemmer valget av yrket. I de fleste tilfeller får de generelle anlegg først sitt faste preg, når de får anledning til å bli øvet opp. Dette blir her nevnt fordi bestemte omstendigheter i livet kan gjøre det til en kristen plikt å ofre personlige ønsker om valget av et bestemt yrke.

Andre kommer i den situasjon at de p. gr. a. sykdom ikke kan utføre det arbeide de er blitt vant med og glad i. De kan da lett føle det som om de var unyttige, kanskje til og med overflødige og en belastning for andre. Alt dette er forståelig, for det er menneskelig. Men nå er jo det å være menneske og å være kristen blitt en enhet i oss. Derfor ville det være altfor ensidig å betrakte og bedømme en slik situasjon bare ut fra den rent menneskelige side. Nettopp her må vi ha helhetssynet, og det får vi bare ved å se en slik situasjon også ut fra kristent syn. Hva en sykdom virkelig betyr og hvilken positiv verdi den har, bestemmes av hva den syke ut fra sin kristne grunnholdning gjør ut av den. Det dype kristne syn gjør det klart at også sykdommen er et Guds kall som stiller den syke overfor en oppgave han skal løse positivt. Den oppgave gir Gud nettopp når Han sender eller tillater sykdom og lidelser, når det melder seg legemlige eller også sjelelige smerter som følge av sykdommen. I slike tilfelle er det ikke Guds vilje at vi utfører det arbeide vi er vant til og også glad i. Her vil Gud ikke bare vår tro, men til troen vil Han enda vårt offer som vi gir Ham ved vår sykdom og våre lidelser.

Som kristne tror vi på Guds forsyn, selv om vi under vår jordiske pilgrimsferd ikke får svar på alle spørsmål som melder seg og heller ikke får en løsning for våre gåter i forbindelse med sykdommen og dens følger, så vet vi at Gud styrer alt mot et høyere, mot det evige mål. Når denne overbevisning er levende i oss, kan vi med den hellige Peter si: «Kast all deres sorg på Herren. Han har omsorg for dere» (1. Petr. 5,7).

Det er også en trøstefull tanke at den sykdom som vi bærer med tålmodighet og med offerånd, p. gr. a. Jesu Kristi frelsende lidelse får del i virkeliggjørelsen av frelsen både for oss og for våre medmennesker. Dette er den samme tanke den hellige Paulus nevner i brevet til Kolossenserne hvor Han sier: «Nu gleder jeg meg i mine lidelser for dere og utfyller i mitt kjød det som mangler — dvs. det som ennå ikke er fullført — i Kristi lidelser (Kol. 1,24). Når den syke fordyper seg i denne tanken, får han dessuten den levende overbevisning at han ikke er isolert i sin sykdom, men at han lider som lem på det hemmelighetsfulle legeme — Kirken — som Jesus Kristus er hodet for. «På grunn av denne hemmelighetsfulle forbindelse mellom hodet og lemmene lider Kristus fremdeles i sine lemmer, de troende. Den enkelte troendes lidelse blir således også Kristi lidelse i hans åndelige legeme, Kirken» (Forklaring i «Det Nye Testamentes kanoniske bøker»).

Vårt arbeide som vi må utføre hver eneste dag, den innsats vi ellers gjør i livet og den sykdom vi plages av og blir både prøvet og lutret ved, fører med seg et stort personlig ansvar. Og de som ser og føler problemene er nettopp de mennesker som er seg bevisst sitt ansvar overfor Gud, medmenneskene og seg selv.»

LITTERATUR

Middelalderteater



Middelalderteater — gjenskapt i vår tid (Beaune 1943).

Leif Sletsjøe: Tre middelalderspill.
(Teaterhistorisk Selskaps skrifter nr. 2.)
Gyldendal.

Ordet «middelalderteater» er noe man temmelig regelmessig konfronteres med. Det står der gjerne som innbegrepet av det europeiske teaters gjøfelse i kristen form etter det antikke teaters angivelige undergang. Eller man møter det — da helst i formen «mysteriespill» — som et lett tilgjengelig begrep i forbindelse med religiøse aspekter eller særpreg ved teater og dramaer av nyere data. Således ble «Peer Gynt» i Det Norske Teatrets oppsetning ifjor karakterisert som «mysteriepill», med en tydelig hentydning til middelalderen.

Men tross den forholdsvis hyppige bruk av ordene middelalderteater og mysteriespill har vi her i vårt miljø ikke hatt særlig gode muligheter til å stifte bekjentskap med det virkelige middelalderteater. Man har gjerne en anelse om pasjonspillene i Oberammergau, som vel er mysteriespill, men ikke fra middelalderen, eller man nevner enda oftere det såkalte «Gamle

SYKE OG MILITÆRE TIL LOURDES

To pilgrimsreiser til Lourdes kaller på vår oppmerksomhet. I Danmark innbyr «De syges Katolske Forbund» til en ferd med chartret fly 4. — 9. september. Den er beregnet særlig på syke og eldre; og lege, prest og sykepleiersker medfølger, men blant de 60 deltagere vil der også bli plass for adskillige friske. Prisen er (danske) kr. 810.—, som dekker samtlige utgifter fra Kastrup til Kastrup. Dersom fler enn 60 melder seg, kan prisen kanskje nedsettes noe. Turens leder blir pater Vagn Hansen O. P. Programmet i Lourdes er selvfølgelig lagt opp omkring de kirkelige begivenheter og handlinger ved Grotten, men gir også mulighet for utflukter i den vakre Pyreneer-egnen. Selv om reisen arrangeres av, og fortrinnsvis for katolikker, er der også adgang for ikke-katolikker til å delta.

Interesserte kan få nærmere opplysninger og melde seg på deltagerlisten hos pater Vagn Hansen, Kollegievej 2, Charlottenlund, Danmark.

spill om Enhver», som hverken er mysteriespill (det er en såkalt «moralitet») eller fra middelalderen. Den hos oss kjente versjon av dette drama er nemlig skrevet i vårt århundre av den store østerrikske dikter *Hugo von Hoffmannsthal* og har, bortsett fra en viss ytre likhet med noen Enhver-spill fra 1500-tallet og en noe påtrengende språklig imitasjon av tysk språk fra ca. 1500, omtrent like lite med middelalder å gjøre som Goethes «Faust» — uten derved å ha sagt noe om de litterære kvaliteter i Hoffmannsthals «Jederman». At man til stadighet misbruker og mistyder ordet *mysteriespill* er kanskje ikke så underlig, men også dette er et bevis på hvor overfladisk vår kontakt med middelalderens teater er. Føler man seg berettiget til å tale om mysteriespill, burde man vite at ordet er en middelaldersk avart av ordet ministeriespill, eller fritt oversatt: *liturgisk spill*.

Med sin bok «Tre middelalderspill» har den allsidige romanist dr. philos. *Leif Sletsjøe* her kommet oss til hjelp. Plutselig ser vi oss beriket med tre ekte middelalderdramaer i norsk språkdrakt. Og dr. Sletsjøe har ikke nøyet seg med hva som helst av arten. Han presenterer oss nemlig de eldste dramaer som overhode finnes av dette slag, tre franske dramaer fra 1100-tallet.

Det første og formodentlig det eldste (antagelig fra ca. 1100) er det ganske korte «Brudgommen», et meget enkelt «drama» på mindre enn tre sider om de 10 kloke og de 10 dårlige jomfruer. Holder man antikkens teater utenfor, kan man i dette enkle produkt tillate seg å se det europeiske dramas første vaklende skritt som selvstendig litterær genre. Det er ikke lenger bare en dramatisk eller mimisk utvidelse av liturgien. Det har vunnet selvstendig liv, men er fremdeles i sin form og i sitt språk (delvis latin og delvis folkespråk) og med sine melodier et rent liturgisk drama, som er blitt spilt i selve kirken. I den norske oversettelse kommer den forskjellige språkform i originalen til uttrykk ved de forskjellige typer i typografien.

Det annet drama er «Spillet om Adam» som antagelig skriver seg fra ca. 1150. Det er atskillig større, hele 25 sider i boken, og består av tre deler eller akter: syndefallet, Kain og Abel og endelig rekken av profeter som forkynner den kommende forløser. Utvalgets tredje drama er «Frelserens oppstandelse», som antas å være ca. 100 år yngre enn det første. Det er ufullstendig overlevert, men kan likevel godt brukes som et eksempel på hvorledes mysteriespillet utviklet seg etterhvert. Her ser man

(Forts. neste side)

Også i år blir alle katolske militære uansett alder, rang eller våpengren, innbudt til å delta i den store internasjonale pilgrimsferd for katolske militære til Lourdes. Også de som eventuelt har deltatt før kan søke om å være med i 1963. Permisjon må en søke hos sin lokale kommandant, og en kan da henvise til Forsvarsdepartementets Journal nr. 3845/59.1.4. eller B.T.H. 4-005, og senest Journalnr. 4039/62.1.4.

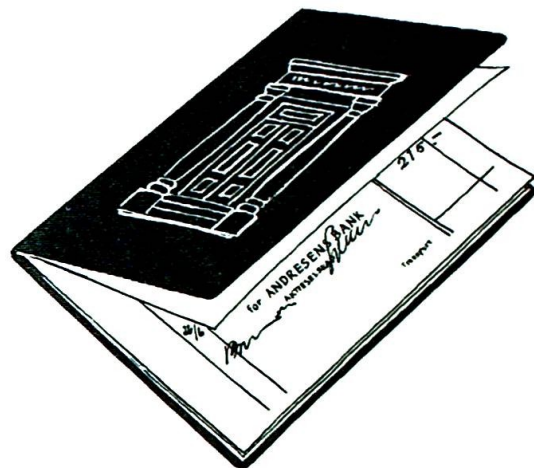
Deltagelsen av de norske katolske militære blir subsidiert av NATO-feltprestenes Lourdes-komite. Reisen Oslo—Lourdes—Oslo pluss opphold i Lourdes koster derfor ikke mer enn kr. 175.—

Avreise fra Oslo Ø. den 21. mai om kvelden. Tilbake til Oslo 31. mai om morgenen.

Innmeldelse bør helst skje innen 1. april. Innmeldelser, spørsmål og adresser til katolske militære sendes til: pater André Haeck, Akersveien 5, Oslo.

«St. Olav» gir begge disse arrangementer sin varmeste anbefaling.

Ved DÅP eller KONFIRMASJON



En BANKBOK er
DEN BESTE GAVE

ANDRESEENS BANK
ARTIESELSKAP
OSLO

velg riktig tobakk



mild og moden
aromatisk og velsmakende
SKANDINAVIAS MEST SOLGTE TOBAKK

TIEDEMANN'S GUL

68-62

tydelig utvidelsen bakover i handlingsforløpet fra den ennå strengt liturgisk tilpassede scene med kvinnene ved graven påskemorgen, (et fenomen som påtreffes i forskjellige abbedier i Tyskland, Frankrike, England og Nederlandene allerede på 900-tallet) og til denne folkelige levendegjørelse som sprenge liturgiens ramme, og som derfor i likhet med «Spillet om Adam» sikkert har vært oppført utenfor kirken.

Man kunne naturligvis beklage at dramaene er oversatt til prosa. En god gjendiktning i bunden form hadde selvsagt gitt et riktigere inntrykk av dramaene. Men Sletsjøe har valgt en redelig og til gjengjeld mer nøyaktig prosaform fremfor en halvgod eller dårlig versifisering.

Ønskelig hadde det derimot vært om f. eks. det første drama, «Brudgommen», også hadde vært gjengitt i original med melodier. Med dets omfang på knappe tre sider burde det ha vært mulig, og det ville ha betydd en stor forøkelse av bokens verdi.

De tre dramaer danner imidlertid bare annen del av boken. Som første del følger med en fyldig innføring i middelalderdramaet, dets historie og dets problematikk. Dr. Sletsjøe orienterer klart og greit om de forskjellige teorier omkring teatrets opprinnelse, om det er utelukkende kirkelig i sitt opphav eller

om det er vokst frem under en ytre påvirkning av antikkens drama, som noen mener likevel ikke var avgått ved døden. Disse og mange andre ting blir leseren ført inn i, og et godt fotnoteapparat viser vei for dem som vil vite mer om tingene.

En liten vakling i terminologien er merkbar. Forfatteren taler om «gallikansk tjeneste» der *ritus* ville ha vært det riktige, mens han på den annen side bruker *ritus* om en liten liturgisk detalj, og selv om det protestantiske Norge til daglig omtaler *den stille uke* som *påskeuken*, så passer det mindre i et arbeid som dette. Benevnelsen *Cluniacenserorden* for den benediktinerkongregasjon som fulgte Cluny-reformen er vel også villedende. En innvending av kompositorisk art er at de to kapitler, som behandler de oversatte spill, på generende vis bryter den teoretiske fremstilling. Disse burde vært plassert som innledning til bokens annen del. Men dette er bagateller. Det er dr. Leif Sletsjøes store fortjeneste at han med denne bok ikke bare har gitt enhver nordmann anledning til å gjøre seg kjent med de eldste kirkelige dramaer i vår kultur, men at han også har gitt oss en vitenskapelig forsvarlig håndbok og en veiviser i den teater- og litteraturvitenskapelige litteratur omkring middelalderteatret og mysteriepillene.

Kåre Langvik Johannessen.



UTLANDET

DANMARK

Første grønlander blir katolsk prest.

I disse dager blir den første katolske prest av grønlandsk avstamning ordinert. Det er Finn Lyng, som tilhører Oblatfedrenes kongregasjon. Finn Lyng ble katolikk under sine studier i Danmark og trådte senere inn hos Maria-oblatene (OMI), som for få år siden grunnla en misjonsstasjon på Grønland, samtidig som de overtok et sogn nær København. Det var som forstander for denne misjonen at Stockholms nye bi-

skop, Taylor, kom til Skandinavia. Finn Lyng har i de senere år studert ved kongregasjonens seminar i Mississippi og vil bli presteviet der, men vender senere tilbake til Danmark og Grønland.

TYSKLAND

Katolske kirker til disposisjon for greske arbeidere.

Efter en indirekte anmodning fra representanten for patriarken i Konstantinopel i Genève, har biskopen av Speyer bedt sin geistlighet om å stille kirker og menighetshus til disposisjon for greske arbeideres møter og gudstjenester i den utstrekning disse ønsker det. (KNA)

Kvinnelige prester?

Den evangeliske biskop av Hamburg har inntrengende bedt sin synode om ikke uten videre å la kvinner få adgang til presteembedet. I denne anledning

skriver «Frankfurter Allgemeine Zeitung»: «Når de evangeliske venter av den katolske kirke at den ikke formu-

MESSEBOKEN

er uunnværlig i faste- og påsketiden.

Innb. i sort, blått ell. brunt
gjeteskinn kr. 60.—

Innb. i sort, blå ell. rød plastikk » 40.—

For fastetiden anbefales også:

Jac. Mangers: Komme ditt rike » 7.—

R. Guardini: Gudsmoders

rosenkranz » 3.65

Leo Helbling, O.S.B.: Fra aske-

onsdag til hvidesøndag. . . . » 5.50

ST. OLAV BOKHANDEL, Akersv. 5, Oslo
Tlf. 42 31 70

Åpent til kl. 16, lørdag til kl. 14.

HALDEN		
<i>Halden-</i> <i>firmaer</i>	Gunnar Setterquist Elektrisk forretning. Aut. installatør HALDEN - BERG - IDD Tlf. 1981 og 1733 — Storgt. 1	<i>Karl Knap</i> A/S Tlf. 2710 Bygningsartikler — Rør og Maskinforretning Linoleum
SIGURD GRØNNERN Manufaktur og utstyr Tlf. 2746	A/S HALDENS BRYGGERI	F. JØRGENSEN Aut. rørlegger - Rørhandel Tlf. 1844 - 2535
HALDEN FARVEHANDEL A. Sandaker, Torvet Tlf. 1264	<i>Paul Johannesen</i> Alt i ur og optik TELF. 20 11	ØSTFOLD SNEKKERIFABRIKK Dører — Vinduer — Trapper Kjøkkeninnredninger Tlf. 1630

lerer noen nye dogmer som kunne utvide kløften mellom de to kirkesamfunn, da skulle de også selv sørge for at de ikke, f. eks. ved å åpne presteembedet for kvinner, reiser mulige hindringer på veien til enheten.» (KNA)

Autostrada-kirke populær.

Den første katolske autostradakirke i Tyskland ble bygd for fem år siden på autostradaen mellom Augsburg og Stuttgart. Den viser seg å dekke et stort be-

hov. Folk er takknemlige for å kunne legge frem problemer og vanskeligheter for en fremmed prest som de kan komme innom «i forbifarten», og som er innstilt på dette arbeidet.

GHANA

Utholdende biskop trer i bresjen.

En ghanesisk prest protesterte nylig påny mot de offisielle tendensene til å gjøre Ghanas president, Kwame Nkrumah, til en halvt guddommelig skikkelse.

Det førte til at han ble arrestert og satt i fengsel. Erkebiskop *Amissah* av Cape Coast begav seg da til politistasjonen og forsøkte å få presten løslatt, men for-gjeves. Erkebiskopen erklærte da at han ikke ville forlate stasjonen før presten var på frifot. I tre dager ble han stående ute i regnet, omgitt av en stadig større skare av troende, som sang salmer og overvar messen som erkebiskopen sebrerte på stedet. Mengden var vokst til 8000 da politiet etter tre dager gav presten fri.

<p>Gode Bergens-firmaer</p>	<p>$\frac{1}{2}$ Kr. Madsens Bok- og Papirhandel</p> <p>BERGEN</p> <p>Bryggen 5 - Leppen - Telefon 11 482</p>	<p>K. & J. SOLHEIM</p> <p>Kjøtt - Pålegg - Delikatesser</p> <p>Egen Pøsefabrikk</p> <p>Solheimsgt. 25</p> <p>Tlf. 99 016 Bergen</p>
<p>Johan H.</p>  <p>BENTZON</p> <p>A/S</p> <p>En gros - Telefon 10106</p>	<p>Våre kjente Myhre Heiser leveres over hele landet.</p> <p>JONAS MYHRE BERGEN</p> <p>JONAS MYHRE A/S OSLO</p> <p>A/S MYHRES MASKININDUSTRI</p> <p>BERGEN - OSLO</p>	
 <p>Echtes Farvehandel</p> <p>NYGÅRDSGT. 4</p>	 <p>All slags skadeforsikring</p> <p>ERLING KRAGE AIS</p> <p>PRYD- OG BRUKSKUNST</p> <p>Bergen</p> <p>Telefon central i 4 110 Telegramadresse: «Kjell»</p>	
<p>HOPSDAL & DAHL A/S</p> <p>Aut. Installatør, Radio- og Utstyrsforretning</p> <p>TORNØEGÅRDEN - BERGEN</p> <p>FREDRIKSTAD</p>	<p>FREDRIKSTAD</p> <p>KJENTE FREDRIKSTAD-FIRMAER</p> <p>Norske Fina $\frac{1}{2}$</p> <p>Bensin - Petroleum - Fyringsoljer - Smøreljer</p> <p>FREDRIKSTAD TLF. 5 820 TØNSBERG > 12 371</p>	
 <p>LEVERPOSTEN</p> <p>Stabburet</p>	<p>FREDRIKSTAD BLIK- & METALVAREFABRIK</p> <p>Andresen & Müller</p> <p>Mek. verksted — Blikkemballasje og metallvarer av enhver slags — Jernfat i alle størrelser og for ethvert øyemed — Isenkramartikler — Elektrisk og Autogensveisning — Stanseartikler</p>	<p>EDVARDESEN & NORHEIM A/S</p> <p>Autorisert Installatør</p> <p>Radio og Elektrisk utstyr</p> <p>Tlf. 1220 - Fredrikstad</p> <p>Sko BJARNE AARUM</p> <p>Fredrikstad</p>
<p>KLEMET JOHANSEN</p> <p>Fredrikstad Begravelsesbyrå</p> <p>Farmannsgt. 10 - Tlf. 3062</p> <p>1885 75 år 1960</p>	<p><i>Andr. Panne</i></p> <p>Kontormaskiner - Kontorutstyr</p> <p>Storgt. 4 - Fredrikstad</p> <p>Tlf. 2945</p>	 <p>Fredrikstad Glassmagasin</p> <p>T.L.F. 1662 - 2062</p>

OBS: Bestilling på abonnement, annonser, og henvendelser vedr. adresseforandring, kontingent o.l. bes vennligst rettet til bladets ekspedisjon: St. Olav Bokhandel, Akersv. 5, Oslo. Tlf. 42 31 70.

OSLO

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRA

Ullevålsv. 1 - Oslo

Tlf. 33 23 34 - 33 22 46

Privat 55 77 87 - 69 43 72

C. Tennant Sons & Co. A.s

Tollbodgaten 27 - Oslo - Telefon 42 18 94

*Våre annonsører
er gode firmaer!*

E. M. JACOBSEN
Bakeri & Conditori

Akersgt. 67

Spesialforretning i
RUSTFRITT STÅL
for sykehusene

KNUT JUUL CHRISTIANSEN

Stortingsplass 7 II

Tlf. 33 86 24 - Oslo

Tlgr.adr.: RUSTFRIKNUT

HVA ER UNDERFORSIKRING?
Hvis forsikringssummen er lavere enn
verdien av Deres innbo risikerer De å
ikke få full erstatning. La ikke dette
hende Dem.

Gulli & Rokk

ASSURANSE

Stortingsgt. 22 - Sentralbord 33 44 00

OSLO

THRONSEN & CO.
BOKTRYKKERI

Bernh. Getzgate 3b, Oslo

Telefon 33 18 34 - 33 32 37

Jens J. Andersen
OSLO - CENTRALBORD 68 34 00
Beste leverandør av
KJØTT-FLESK-PØLSEVARER

MALERMESTER

Otto Foerster

utfører allslags maler- og tapetserarbeide.

Tlf. 21 69 06

WISBECH
BYGGESELSKAP

Majorstua - Oslo

MASKIN- OG ELEKTROTEKNISKE
FABRIKKER



Melitta

KAFFETRAKTER

og ekstra fin snusmalt
kaffe gir

BEDRE KAFFE

DRØYERE KAFFE

Å SPARE ER EN VANE-
SAK, EN VILJESAK, EN
KARAKTERSAK



« K L A R »

Fåes i banker over hele landet

Allslags snekkerarbeid utføres

REIDAR MYRVOLD & SØNN

Gldsvei 23, Grefsen

Tlf. 21 18 32

SØREN HANSSEN
Kolonialforretning

Langes gate 6 - Oslo

Telefon 33 77 34

Johan Olsen & Sønner

Entreprenørforretning

Etabl. 1896

KONGENSGT. 17 VII - SENTRALBORD 42 99 90